

Verslag nummer 1

TWEEDE DELEGATIE NIEUW-GUINEA RAAD IN NEDERLAND

Griffie
Binnenhof 19
Kamer 20
's-Gravenhage

Verslag bijeenkomst met de Staatssecretaris van
Binnenlandse Zaken op donderdag, 7 december 1961
(ochtend- en middagbijeenkomst).

Aanwezig:

Mr. Th.H. Bot, Staatssecretaris
van Binnenlandse Zaken
A.M. Kottier, Directeur-Generaal
voor N.N.-G. (alleen de middag-
vergadering)
J.A. van Beuge, Chef van de
Hoofdafdeling Bestuurlijk,
Politieke en Internationale Zaken
van het Directoraat-Generaal voor
N.N.-G.
Mr. H.G. Verhoeff, Chef van de
Afdeling Wetgeving en Juridische
Zaken van het Directoraat-Generaal
voor N.N.-G.
A. Boendermaker, Hoofdambtenaar
met verlof in Nederland
Mr. H.P. Degens, van het
Directoraat-Generaal voor
Nederlands Nieuw-Guinea contactambe-
naar t.b.v. de Delegatie
S. van der Goot (vertalingen)

Delegatie:
J.H.F. Sollewijn Gelpke
Voorzitter Nieuw-Guinea
Raad
Mevrouw D. Tokoro-
Hanasbey
A. Arfan
Pater Dr.L.J.van de Berg
A.K. Gebze
B. Mofu
A.S. Onim
F. Poana
Mr. J.O. de Rijke
P. Torey
en de griffier van de
Delegatie
Mr.H.Th.J.F.van Maarseveen.

De bijeenkomst staat onder leiding van de Staatssecretaris
van Binnenlandse Zaken.

In deze bijeenkomst is in de eerste plaats aan de orde de
Nederlandse interne politieke situatie met betrekking tot het
Nieuw-Guinea vraagstuk.
De Staatssecretaris geeft hieromtrent een uiteenzetting.
Het Nieuw-Guinea vraagstuk heeft tenminste twee belangrijke
kanten. Enerzijds bestaat er de conflictsituatie met Indonesië
waaronder ook het gebiedsdeel zelf lijdt en welke als een

- dreiging -

bedreiging over elke toekomstige ontwikkeling in Nederlands Nieuw-Guinea hangt. Anderzijds is er het ontwikkelingsprobleem, het vraagstuk derhalve van de ontwikkeling van het gebiedsdeel Nieuw-Guinea. Deze beide aspecten kunnen niet goed beoordeeld worden, tenzij men er rekening mee houdt dat zij op een aantal verschillende vlakken spelen. In Nederlands Nieuw-Guinea bezitten de twee aspecten andere proporties dan in Nederland en in internationaal milieu is het gewicht van elk der aspecten weer anders dan wanneer zij gezien worden door de Indonesische bril. Er zijn derhalve talrijke factoren waarmede bij een beoordeling van het vraagstuk rekening moet worden gehouden. Deze factoren beïnvloeden elkaar over en weer. Het is vrij gemakkelijk terzake van het vraagstuk Nieuw-Guinea een uitgesproken standpunt naar voren te brengen of een zogenaamde oplossing te suggereren als men één of meerdere der genoemde factoren buiten beschouwing laat, maar een dergelijk standpunt zal uiteindelijk niet houdbaar blijken.

De Nederlandse binnenlandse politieke situatie met betrekking tot het conflictaspect vertoont een verdeeld beeld. De regering heeft voornamelijk te rekenen met drie machtsfactoren: het parlement, de pers, en de publieke opinie.

Voor wat betreft het parlement kan gesteld worden, dat tot en met de Algemene Beschouwingen 97% (namelijk 100% minus de Communistische Partij Nederland en de Pacifistische Socialistische Partij) praktisch achter de regeringspolitiek staat. Weliswaar zijn er duidelijk nuances in deze steun aan te wijzen en is eerst een uitvoerige en somtijds scherpe gedachtenwisseling nodig over deze gecompliceerde materie, maar tot nu toe was in het parlement, waarbij ingesloten de oppositiepartij, uiteindelijk een algemene instemming met het beleid van dit kabinet aanwezig. Dit neemt niet weg, dat tegen onderdelen van het beleid - zoals bijvoorbeeld ten aanzien van de Nieuw-Guinea Raad - verschillende malen uitgesproken bezwaren zijn gerezen, al werden deze tot dusverre steeds overwonnen.

Voorts heeft het kabinet te rekenen met bepaalde buitenparlementaire activiteiten, die niet van een zekere luidrichtigheid gespeend zijn. Het hoogtepunt van deze activiteiten werd bereikt rond juli van dit jaar. Het handelt hier om de zogenaamde groep Rijkens en een groep van enige Nijmeegse hoogleraren onder leiding van Prof. F. Duynstee. Vervolgens bestaat er in de kringen van de anti-revolutionaire partij verdeeldheid van opvatting, waaraan onlangs uiting werd gegeven door een artikel van Prof. Berghuis en bij de Algemene Beschouwingen in de Tweede Kamer door Dr. Bruins Slot.

In de pers ontmoet het kabinet in brede kring tegenkanting. Dit geldt niet alleen voor de oppositiepers, die zich soms in zeer felle bewoordingen uitlaat, ook andere kranten

laten zich op dit terrein niet onbetuigd. Deze tegenkanting is niet altijd even verantwoord, soms zeer speculatief en zo nu en dan berust zij op onjuiste informaties. Zo uitte de Nieuwe Rotterdamse Courant omstreeks juni van dit jaar de beschuldiging dat de Minister van Buitenlandse Zaken het parlement bedroog. Minister Luns had namelijk eind mei in de Eerste Kamer gezegd, dat de Regering internationale activiteiten met betrekking tot het Nieuw-Guineavraagstuk ontwikkelde. De Nieuwe Rotterdamse Courant, op speurtocht naar een bevestiging van deze uitlating, kon in de diplomatieke centra niets daaromtrent aantreffen. Zij meende derhalve gerechtigd te zijn Minister Luns van een regelrechte leugen te betichten. De waarheid was evenwel dat in de verschillende hoofdsteden bij de benadering van de desbetreffende regeringen strikte geheimhouding was verzocht en verkregen. Dat de onderzoeken van de Nieuwe Rotterdamse Courant niets opleverden, bewees alleen dat de geheimhouding effectief was.

De betekenis van de buitenparlementaire activiteiten mag men niet onderschatten doch anderszins ook bepaald weer niet afmeten naar het rumoer dat er mee gepaard gaat. Niet alleen blijkt het parlement - en dat blijft het belangrijkste - uiteindelijk telkens achter de regering te staan, maar er blijkt ook uit ingezonden stukken in de pers, dat onder het gemiddelde publiek wel degelijk meer instemming met het regeringsstandpunt aanwezig is dan men zou afleiden uit de kritische perscommentaren.

Ondanks de van het parlement verkregen steun zal de regering echter uiteraard ernstig rekening moeten blijven houden met de pers en de publieke opinie. De mogelijkheden om haar beleid te continueren zal zij voortdurend met een grote mate van realisme onder ogen moeten zien. Zij zal nauw voeling moeten houden met de publieke opinie en deze nimmer lichtvaardig mogen bruskeren. Daarom is het geven van voorlichting en zakelijke uiteenzettingen aan de Nederlandse bevolking een voortdurende en gebiedende eis.

Ten aanzien van het tweede aspect, de voortgezette ontwikkeling van Nieuw-Guinea, bestaan in Nederland op zichzelf geen bezwaren. Er rijzen echter wel bedenkingen in verband met de verhouding tot Indonesië. Een overweging daarbij is, dat alle inspanningen van Nederland en Nieuw-Guinea en alle investering van kapitaal zoals ook de verleende en nog te verlenen technische bijstand uiteindelijk niet alleen blijken te leiden tot onbegrip, maar ook tot een conflictsituatie in de Pacific en internationaal wantrouwen ten aanzien van de bedoelingen van Nederland. Deze overweging weegt op menigeen hier te lande zwaar en dit naar het oordeel van de bewindsman niet geheel ten onrechte. Men dient in het oog te houden dat in deze overwegingen niet slechts sprake is van moeilijkheden voor Nederland, maar men heeft bepaald grote aandacht voor de moeilijkheden van Nieuw-Guinea zelf. Een gedachte, die in dit verband zeker moet worden vermeld is, dat het onjuist zou zijn als de Nederlandse politiek Nieuw-Guinea zou voeren naar een blijvend conflict met zijn zoveel machtiger buurland Indonesië. Men vertrouwt niet zonder meer, dat de Verenigde Naties of de

Verenigde Staten Nieuw-Guinea ingeval van een keuze te zijner tijd door de Papoea's van zelfstandigheid onvoorwaardelijk zouden helpen en daarom zou een interpretatie en een uitoefening van het zelfbeschikkingsrecht in deze zin alleen het begin van het einde kunnen worden. Om deze reden - aldus deze gedachte - kan men maar beter eigen zwakheid erkennen en het gesprek met Indonesië openen. Men ziet ook hieraan hoe alle factoren in elkaar grijpen. Het is begrijpelijk dat men bij deze overwegingen eveneens rekening houdt met kwesties als het representatieve karakter van de Nieuw-Guinea Raad, het voor Nieuw-Guinea bereikbare economische en cultureel niveau, alsmede het vraagstuk van de mogelijkheden van handhaving van een eventuele zelfstandigheid juist in verband met deze niveaus.

Naar het oordeel van de bewindsman mag intussen wel worden gezegd, dat het merendeel van de critici in beginsel instemt met de gedachte van een zekere vorm van zelfbeschikking voor Nieuw-Guinea. Het bestaan van de Nieuw-Guinea Raad is ook in dit opzicht een belangrijk winstpunt gebleken. Bij het nemen van beslissingen kan men aan het feit van het bestaan van de Nieuw-Guinea Raad niet meer voorbij gaan.

Indien men het oordeel van de Papoeabevolking wenst te vernemen moet men thans met de Raad spreken. De Nieuw-Guinea Raad is voor raadpleging van de opvattingen in Nieuw-Guinea het belangrijkste forum geworden, een forum, dat niet meer weg te denken is. Als zodanig is het een definitief obstakel geworden voor een beslissing in het Nieuw-Guineavraagstuk zonder raadpleging van de bevolking van dat gebied. Dit feit legt echter ook zware verplichtingen op aan de Raad en zijn individuele leden. De bewindsman vestigt er voorts de aandacht op, dat onder de voorstanders van het openen van een gesprek met Indonesië - men vindt deze voorstanders overigens onder alle politieke partijen - verschillen van mening bestaan omtrent de vraag wat onder zelfbeschikking moet worden begrepen.

Enerzijds wordt met zelfbeschikkingsrecht bedoeld een ontwikkeling naar een eigen souvereiniteit. Anderzijds wordt gedacht aan zwakkere betekenis welke spreker zou willen omschrijven als te gaan in de richting van het garanderen van een eigen, onafhankelijke ontwikkeling als ethnische groep in een groter staatsverband. Deze vorm zou niet persé behoeven uit te monden in een eigen souvereiniteit, maar ook beleefd kunnen worden via een zekere autonome status in Indonesische staatsverband. Het onmiddellijk en rechtstreeks streven naar autonomie binnen Indonesisch staatsverband verdient in deze opvatting meer aanbeveling dan eerst een poging te wagen om het niveau van souvereiniteit te bereiken. Dat niveau zou tenslotte niet haalbaar blijken en men zou dan zijn kansen op een redelijke verhouding met Indonesië hebben verspeeld. Men wijst in dit verband op de in de gehele wereld aanwezige neiging tot samengaan en integratie. De werkelijkheidszin gebiedt

aan de Papoeas, die tenslotte een kleine en in verschillende opzichten zwakke samenleving vormen, in overweging te geven op de een of andere wijze samen te gaan, met bijvoorbeeld Indonesië. Voor een associatie in een Melanische Unie blijkt bij de Australische Papoeas niet zoveel enthousiasme te bestaan, aldus deze gedachtengang.

Zijn betoog samenvattend merkt de Staatssecretaris op, dat, wat het belang moge zijn van de genoemde buitenparlementaire activiteiten en opinies de regering toch in de eerste plaats het oog heeft te houden op het parlement. Maar naast het parlement is de Nieuw-Guinea Raad voor dit doel van het beleid van de regering een factor van gewicht. Zonder actieve steun van de Raad immers is de politiek van de regering terzake in zekere zin op drijfzand gebouwd en kan zij de beoogde doelstellingen voor de bevolking van Nederlands Nieuw-Guinea niet bereiken.

Van de zijde van de delegatie wordt door de voorzitter allereerst dank aan de bewindsman betuigd voor zijn uiteenzettingen.

De wens leeft - aldus vervolgens een van de leden van de delegatie - dat de Nederlandse regering op de ingeslagen weg voortgaat en in West-Guinea de rechtsstaat zal weten waar te maken. Hierbij past een vermanend woord aan Indonesië, de Papoeas niet te beschouwen als voorwerpen, dingen, waarmee men kan handelen naar believen. De Papoeas zijn mensen, individuen, die een menswaardig leven wensen te leiden en verlangen te genieten van hun menselijke rechten. Het gaat niet aan over hen te spreken als over stoffelijke zaken.

De Staatssecretaris meent dat de delegatie kan vertrouwen, dat de taak met betrekking tot de ontwikkeling van Nieuw-Guinea onverkort zal worden voortgezet. Door de Nederlandse regering is bij de Verenigde Naties het punt van de rechten van de Papoeabevolking nadrukkelijk naar voren gebracht. Mede daardoor is bij velen het oog voor dit aspect opengegaan. Zulks komt nu in de Amerikaanse pers ook tot uiting. Dank zij de Nederlandse initiatieven is men nu ervan overtuigd dat uiteindelijk geen beslissing zonder de Papoeas mag worden genomen.

Gaarne zou de delegatie aldus een van de leden het oordeel van de bewindsman vernemen over het vraagstuk van een gesprek met Indonesië. In Nieuw-Guinea is de Parna voorstander van een driehoeksconferentie tussen Nederland, Indonesië en de Papoeabevolking, in het bijzonder ter bespreking van het probleem van de Papoeanisatie.

Veel mensen, die geen lid van een partij zijn, zijn huiverig voor een dergelijk gesprek omdat de Indonesische regering daarmee het voordeel behaalt door de Papoeas voor een stuk in haar aanspraken aanvaard te worden. In de Raad is - aldus dit lid - over deze situatie nimmer gesproken. Indien een driehoeksconferentie aanbeveling verdient, waar en wanneer zou deze dan moeten worden gehouden? Of moet in een dergelijke conferentie wellicht een verzwakking worden gezien van de vrijheid van de Papoeas om een eigen weg, een samengaan met Indonesië of met Australisch Nieuw-Guinea bijvoorbeeld, te zoeken?

Zijn betoog samenvattend wil dit lid gaarne het oordeel van debewindsman vernemen over de risico's, die aan een driehoeksconferentie of aan een gesprek van andere aard met Indonesië verbonden zijn.

Vooropstellend dat in deze bijeenkomst alleen inzichten worden uitgewisseld, en ook door hem bepaaldelijk geen suggesties worden gedaan of namens de regering enig standpunt wordt ingenomen, betoogt de bewindsman dat reeds in een vroeger stadium de regering de opvatting huldigde en naar buiten heeft gebracht dat de Nieuw-Guinea Raad zich zo veelzijdig mogelijk zou oriënteren.

Het is goed ook kennis te nemen van de mogelijkheden met betrekking tot Indonesië. Een alzijdige oriëntatie is gewenst en noodzakelijk opdat het zelfbeschikkingsrecht op verantwoorde wijze kan worden uitgeoefend.

In de Brazaville-resolutie, die door Nederland werd aangevaard, is gesteld dat op basis van het zelfbeschikkingsrecht moet worden gesproken met Indonesië. Het kan nuttig zijn zich te beraden of de Raad wellicht een delegatie van in Indonesië gevestigde Papoeas zal uitnodigen om de Raad van voorlichting te dienen. Omgekeerd zou een delegatie van de Raad een bezoek te Djakarta kunnen afleggen om tot een nuttige uitwisseling van informatie met name aan de daar wonende Papoeas kunnen komen. Men blijft dan geheel in de sfeer van de oriëntatie. Daarbij geldt dat iedere Papoea vrij is al dan niet pro-Indonesisch te zijn. Subversieve, geweldadige activiteiten kunnen natuurlijk niet in Nederlands Nieuw-Guinea worden getolereerd evenmin als in welk ander land ook.

Als in de sfeer van oriëntatie een contact met de in Indonesië gevestigde Papoeas tot stand zou kunnen worden gebracht, verdient het aanbeveling ook contact op te nemen met bijvoorbeeld de Philippijnen, Australië en vooral ook Australisch Nieuw-Guinea, alsmede wellicht met een of enkele der Brazaville-landen.

Aldus wordt een brede oriëntatie bevorderd en tevens krijgt het gesprek met de in Indonesië gevestigde Papoeas een betrekkelijke betekenis. Men moet op voorhand geen enkele mogelijkheid uitsluiten en geen vrees koesteren om zich eventueel door zakelijke argumenten te laten overtuigen. Een gesprek met Indonesië zou spreker - uiteraard onder zekere voorwaarden - zeker niet op voorhand willen afwijzen.

Een van de leden van de delegatie merkt op dat de zo juist gedane suggestie niet zonder belang lijkt. Een bezwaar daartegen is, dat een initiatief van de kant van de Raad moeilijk is, nu Indonesië zelf de deur gesloten heeft. Het zal niet gemakkelijk zijn deze deur weer te laten opengaan, als Indonesië niet een schrede terugzet. Het minste wat gevraagd moet worden is, dat Indonesië afziet van intimidatie en infiltratie. Men kan niet gaan praten onder bedreiging.

Een medewerker van de Staatssecretaris vraagt aandacht voor

het feit dat de verwezenlijking van het zelfbeschikkingsrecht haar ware betekenis eerst krijgt, indien internationale erkenning volgt. In het internationale spel dient men redelijkheid te betrachten. Daarom kan een initiatief van de Nieuw-Guinea Raad een sterke indruk maken tegenover de door Indonesië betrachtte onredelijkheid.

De Staatssecretaris benadrukt hierbij dat hij voor wat de Nieuw-Guinea Raad betreft slechts gesproken heeft over een uitnodiging hunnerzijds aan de in Indonesië gevestigde Papoeas. Een driehoeksconferentie, waartegen - mits niet of meer op basis van de Brazzaville-resolutie - voor wat betreft Nederland weinig bezwaren bestaan, kan uiteraard niet door de Nieuw-Guinea Raad worden geëntameerd. Men dient overigens wel in het oog te houden het verschil tussen het verkrijgen van oriëntatie en het voeren van een gesprek. Het gaat hier voor de Raad om het eerste, om het vergaren van veelzijdige kennis en inlichtingen. Het tweede, het openen van overleg, het voeren van onderhandelende besprekingen met Indonesië is hier niet door mij - aldus de Staatssecretaris naar aanleiding van uit de delegatie gehoorde bezwaren daartegen - aan de orde gesteld, temeer waar dit in eerste aanleg op regeeringsniveau thuis hoort, en zich dus minder leent voor onmiddellijke concrete actie voor de Nieuw-Guinea Raad of een delegatie uit zijn midden.

Bij monde van de voorzitter wordt van de kant van de delegatie betoogd dat het in acht nemen van de redelijkheid aanbevelenswaardig is, echter alleen op voorwaarde dat dit over en weer gebeurt. Indien redelijkheid slechts ten aanzien van, maar niet door Indonesië betoond wordt gaat men een indruk van bedeesde redelijkheid wekken. Een oriëntatie omtrent de mogelijkheden met betrekking tot Indonesië dient niet op zich zelf te staan, maar ingebed te worden in het ruimer verband van een oriëntatie naar alle kanten. Daarbij kan akkoord worden gegaan met een terzijde gemaakte opmerking, dat men zich in dit verband moet hoeden voor een overschatting zowel als een onderschatting van de eigen waarde.

Een ander lid van de delegatie brengt het belang naar voren dat aan het gevoelen van de Nieuw-Guinea Raad met betrekking tot het zelfbeschikkingsrecht zal worden gehecht nu een internationalisatie van Nieuw-Guinea uitgesloten is gebleken. Drie hoofdvragen doemen thans op en daaromtrent zal een mening moeten worden bepaald.

Het eerste probleem is of de Nieuw-Guinea Raad moet spreken met Indonesië. Tot nu toe zijn in ieder geval de Papoea-leden van de delegatie huiverig voor enig gesprek met Indonesië, omdat zij in een dergelijk gesprek het begin zien van een erkenning van het recht van Indonesië om over het lot van Nieuw-Guinea mede te beslissen. Deze huiver is wellicht door de verstrekte voorlichting verminderd, maar het is van belang dat de desbetreffende meningen naar voren worden gebracht. Als de Nieuw-Guinea Raad besluit tot een gesprek, rijst vervolgens de vraag wie aan dit gesprek moeten deelnemen. Alleen de Raad en de in Indonesië gevestigde Papoeas? Alleen met Nederland en Indonesië? De Parna heeft een driehoeksconferentie voorgesteld, maar Indonesië wenst de in Indonesië gevestigde

Papoeas wellicht als vierde partner bij het gesprek te betrekken. Moet er een uitnodiging gericht worden tot de Indonesische regering of moet een invitatie worden gericht tot de genoemde Papoeas - naar schatting ongeveer 500 in getal? Het is van belang dat in het overleg tussen de delegatie en de Nederlandse regering over en weer de meningen terzake worden geformuleerd. Een derde vraagstuk vormt tenslotte de basis van het gesprek. Met de stelling dat het zelfbeschikkingsrecht deze basis moet zijn, komt men niet zoveel verder. Een precisering van de vraag zou zijn of men de interne dan wel de externe zelfbeschikking tot uitgangspunt moet nemen. Bovendien kan men zich afvragen of de zelfbeschikking reeds niet thans speelt. Indien het advies van de Raad zou luiden, dat men de huidige situatie voorlopig bestendigd wil zien kan dat misschien al worden aangemerkt als een gebruik van het recht van zelfbeschikking. Over deze punten zou de delegatie zich nader moeten uitspreken.

De Staatssecretaris meent dat hiermede een volgend punt, het advies van de Nieuw-Guinea Raad over de zelfbeschikking, ter bespreking wordt gesteld. Naar buiten zowel als in deze bijeenkomst wens ik zelfs de schijn van beïnvloeding van de inhoud van dit advies te vermijden, aldus de bewindsman. Voor wat betreft het genoemde advies van de Raad is intussen mede belangrijk op welk tijdstip de Raad dit zal uitbrengen. Misschien geruime tijd vóór de verzochte datum van 5 april 1962, misschien zal de Raad behoefte gevoelen enig uitstel te vragen? Spreker meent dat verantwoorde spoed geboden lijkt. Omtrent de inhoud van het advies zijn van de zijde van de delegatie zo juist een drietal vraagpunten naar voren gebracht.

Een lid van de delegatie, teruggrijpend op de uiteenzetting in het begin van de bijeenkomst, is van oordeel dat Nederland weliswaar versterkt uit het internationale debat te voorschijn is gekomen, maar dat toch veel onzekerheid bestaat over de kracht van het binnenlandse front.

Men hoort veel praten over een - open - gesprek met Indonesië. Wat moet echter de inhoud van dit gesprek zijn als het niet gaat om oriëntatie? De bedoelingen van hen, die dat gesprek wensen, zijn niet duidelijk. Is er sprake van een grote mate van naïviteit omtrent aard en kracht van de Indonesische aanspraken op Nieuw-Guinea? Beseft men wellicht onvoldoende, dat Indonesië niets van zijn opvattingen kan prijs geven? Een compromis tussen het standpunt van de heer Soekarno en de Nederlandse regering lijkt niet mogelijk.

Als bij hen, die dit gesprek wensen, geen naïviteit in het spel is verhult de gespreksdrang dan soms andere bedoelingen? Wil men zich geleidelijk ontdoen van Nieuw-Guinea en beschouwt men een gesprek met Indonesië als een veelbelovend begin daarvan? Of wil men tactiek bedrijven ter verzwakking van de positie van Indonesië in internationaal milieu? Maar hoe dan ook, het gesprek zal alleen kunnen lopen over de zienswijzen van de heer Soekarno. Iets anders

inderdaad toe te juichen is een oriënterende ontmoeting tussen de in Indonesië gevestigde Papoeas en de Nieuw-Guinea Raad.

Op deze vragen antwoordt de Staatssecretaris, dat de kracht van het binnenlandse front toch sterker moet worden geacht dan men zou veronderstellen als men alleen de pers raadpleegt. Bij de voorstanders van een gesprek met Indonesië is inderdaad soms een bepaalde mate van naïviteit aanwezig. Soms ook zijn overwegingen van tactische aard in het spel. Bij bepaalde andere figuren is onweersprekelijk een zekere mate van de zojuist vragenderwijs gesuggereerde andere bedoelingen aantoonbaar. Juist dit laatste is een van de redenen voor de Nederlandse regering om onder de huidige omstandigheden een "bilateraal gesprek zonder meer" af te wijzen. Men zou dan inderdaad over weinig anders kunnen spreken dan over de modaliteit van de overdracht van West-Papoea aan Indonesië. De Brazzaville-landen waren intussen evenmin overtuigd van de reële mogelijkheden voor een gesprek. Vandaar dat de **resolutie** een uiterste datum voor dit gesprek stelde en wel 1 maart 1962.

De bijeenkomst wordt des middags voortgezet.

Aan de orde komt het aan de Nieuw-Guinea Raad gevraagde advies inzake het zelfbeschikkingsrecht. De Staatssecretaris noemt enige punten, waarover in deze bijeenkomst wellicht van gedachten zou kunnen worden gewisseld. Belangrijk is het tijdstip waarop het advies zal worden uitgebracht. Een ander gewichtig punt is het tijdstip waarop de zelfbeschikking verwezenlijkt zal moeten worden. Het verdient aanbeveling thans geen verlangen aan de dag te leggen naar zelfbeschikking op korte of zeer korte termijn. Dit zou een prikkeling inhouden voor Indonesië en misschien zelfs een provocatie vormen. De Raad zou zich bijvoorbeeld - op grond van bijvoorbeeld de noodzaak van verdere economische en culturele ontwikkeling - voorlopig kunnen uitspreken voor het jaar 1970 onder voorbehoud evenwel om bij al dan niet gequalificeerde meerderheid op dit aanvankelijke inzicht terug te kunnen komen. In het advies zal voorts moeten worden geraakt aan de noodzaak van alzijdige oriëntatie voordat de bevolking van Nieuw-Guinea haar uiteindelijke keuze zal doen. In dit verband is er mogelijk ook aanleiding een commissie uit de Verenigde Naties te inviteren.

De al dan niet wenselijkheid van voortzetting van het Nederlands beheer gedurende deze periode kan tenslotte eveneens een punt van overweging vormen; daarbij zou tevens een internationaal toezicht in verband met de doelstellingen ex artikel 73 van het Handvest van de Verenigde Naties onder ogen kunnen worden gezien etc. etc.

Van de kant van de delegatie wordt een gesprek tussen Nederland en Indonesië niet opportuun geacht. Een contact met de in Indonesië gevestigde Papoeas kan in zoverre nut opleveren, dat deze Papoeas, die door Indonesië tegen hun eigen land als werktuigen worden gebruikt, een beter inzicht zullen krijgen in de ware feiten.

Een ander lid vraagt aandacht voor de omstandigheid dat West-Papoea eigenlijk nog lang niet in staat is het zelfbeschikkingsrecht uit te oefenen. De hele discussie over de zelfbeschikking is in gang gezet onder druk van uitwendige factoren zoals de Indonesische eisen en de internationale politiek. Een inwendige noodzaak tot zelfbeschikking is niet aanwezig. Gelet op de interne omstandigheden in West-Papoea is het beter geen verbindings met Indonesië te leggen en te vertrouwen in het Nederlandse gezag en de door de Nederlandse regering gegeven garanties voor een zelfbeschikking.

Op een suggestie om alvorens verder te discussiëren eerst in eigen kring te overleggen en de standpunten te formuleren, antwoordt de Staatssecretaris dat de bijeenkomst van strikt informele aard is en niet het karakter heeft van het maken van afspraken, zodat elke opmerking geheel vrijblijvend gemaakt wordt.

Spreker vraagt zich af, of men op dit ogenblik niet eens zijn gedachten - vrijblijvend derhalve - zou kunnen laten gaan over de termijn waarbinnen het advies van de Raad kan worden uitgebracht. Zou de Raad de meningsvorming in het parlement willen confronteren met de eigen opinie, dan zal het advies spoedig ter tafel moeten komen. Indien de Raad wil afwachten, wat in het parlement te berde wordt gebracht, zal hij minder haast behoeven te maken.

Deze kwestie heeft naar het oordeel van een lid van de delegatie nog een praktisch aspect. Het zal moeilijk zijn voor de Raad om advies uit te brengen voordat de derde delegatie uit de Raad in Nederland is geweest.

De bewindsman acht dit toch enigszins bedenkelijk en wellicht te formeel, temeer waar dit de tweede delegatie is, die een bezoek aan Nederland brengt en thans dus 22 van de 28 leden in frequente en diepgaande besprekingen problemen als de onderhavige kwesties hebben kunnen doorspreken, zowel met spreker zelve als met Kamerleden en andere.

Naar het inzicht van de voorzitter is door de Raad moeilijk te beoordelen of het spoedig uitbrengen van het advies een gunstige of een ongunstige uitwerking zal hebben.

De bewindsman meent voor zich, dat hoe eerder het advies komt hoe beter het is. Weliswaar kan niet voorspeld worden hoe de Tweede Kamer zal reageren op de tot haar gerichte brief van de Regering, waarin op praktische gronden een kort uitstel van het Nieuw-Guineadebat wordt verzocht, maar dit neemt niet weg dat een snel advies van de Raad zeer welkom zou zijn.

Een lid van de delegatie, opmerkend dat men in het oog moet houden dat het Nieuw-Guineavraagstuk zich tussen vier groepen afspeelt, te weten twee groeperingen Papoeas en Nederland en Indonesië, heeft op voorhand geen bedenkingen tegen

contacten tussen de Papoeagroeperingen. Dat de Republiek Indonesia Serikat de Republiek Indonesia geworden is, acht hij geen overwegend bezwaar. Voorts moet zijns inziens duidelijk gesteld worden wat voorrang verdient: het praten met Indonesië of de uitoefening van het zelfbeschikkingsrecht. Deze hebben verband met elkaar en hun tijdsorde zal moeten worden bepaald.

Voorzichtigheid is naar het inzien van de Staatssecretaris hier bijzonder geboden. Men dient zich eerst te bezinnen op het hoe van de zelfbeschikking en de voorbereiding daartoe. Onherstelbare stappen moeten vermeden worden en met name dient Indonesië niet onnodig geprikkeld te worden. Daarom werd ook de gedachte geopperd in beginsel de zelfbeschikking rond, 1970 te plaatsen. Zij het onder een zeker voorbehoud.

Een ander lid van de delegatie betoont zich eveneens voorstander van een contact met de in Indonesië gevestigde Papoeas. Weliswaar zijn deze door hun vertrek volgens de Nieuw-Guinese adat vreemdelingen geworden, maar - aldus dit lid - wij willen ons eventueel aanpassen aan nieuwe gebruiken en toch tot een gesprek met hen komen. De uitnodiging van de Raad zou Indonesië moeten bereiken via de Nederlandse regering, terwijl de Verenigde Naties zouden moeten worden verwittigd opdat aan de invitatie bekendheid wordt gegeven. Zou de Indonesische regering aan de Papoeas een verlof tot een ontmoeting weigeren dan is duidelijk dat Indonesië geen enkel gesprek wenst. En als het gesprek wel tot stand komt, krijgt men in Nieuw-Guinea eindelijk enig inzicht in wat Indonesië eigenlijk met Nieuw-Guinea voor heeft.

Vanuit de delegatie wordt voorts de opmerking gemaakt, dat Indonesië, nu het in internationaal milieu geen steun heeft gekregen voor een occupatie van West-Papoea, zeker niet bereid zal zijn toestemming te geven tot een gesprek tussen de Papoeas wanneer dat gehouden wordt in Nieuw-Guinea. Daarom moet worden voorgesteld de ontmoeting te doen plaats vinden op neutraal terrein.

De bewindsman meent enige gemeenschappelijke gedachten in de bijeenkomst te kunnen constateren. Men blijkt in het algemeen niet afkerig te zijn van oriënterende contacten. Ten aanzien van het advies van de Raad omtrent de zelfbeschikking vordert de gedachtenwisseling evenwel wat moeilijk. Spreker vraagt of de delegatie het op prijs zou stellen de beschikking te krijgen over een working-paper, waarin ten behoeve van een voortgezette discussie een aantal punten terzake worden geformuleerd. De delegatie reageert hierop bevestigend.

Vanuit de delegatie wordt naar voren gebracht, dat een bespoediging van de werkzaamheden van de Raad met betrekking tot het advies bepaalde moeilijkheden met zich brengt. De andere leden van de Raad kunnen niet binnen twee of drie dagen dezelfde inzichten verwerven als de delegatie in drie weken. Het advies zal bezwaarlijk voor medio januari 1962 kunnen worden uitgebracht. Ten aanzien van de Tweede Kamer telt bovendien dat

deze haar eigen redenen en motieven zal hebben. In het bijzonder omdat in het voorlopig verslag over de begroting voor 1962 van het Ministerie van Binnenlandse Zaken (N.N.-G.) een zekere wrevel is te onderkennen over de uitspraak, die door de regering van de Nieuw-Guinea Raad is gevraagd, is het niet uitgesloten, dat de betekenis van het advies van de Raad door het parlement zal worden geminimaliseerd. Dat neemt overigens niet weg dat het geen aanbeveling verdient met het advies tot het laatste moment te wachten.

De voorzitter is van oordeel dat het technisch nauwelijks mogelijk zal zijn voor half of eind januari een mening uit te brengen. Er moet vermeden worden, dat de Raad zich opgejaagd voelt.

De Staatssecretaris kan voor deze overwegingen volledig begrip opbrengen. Zowel de Raad als de Regering hebben te maken met onzekere factoren. Misschien zouden de delegatieleden in de ontmoetingen, die zij nog met parlementsleden zullen hebben, de opinies welke in de verschillende fracties leven kunnen peilen en hiermede hun voordeel doen bij het vormen van hun uiteindelijk oordeel, mede ten aanzien van het vraagstuk van het uitbrengen van het advies.

Ten behoeve van de volgende bespreking - dinsdag 12 december 1961 - zal van de zijde van de Staatssecretaris een working-paper als eerder genoemd, in het maleis en in het Nederlands, aan de delegatie worden gezonden.